

Кошельок Г. В.

к.е.н, доцент

Жамбей Т. В.

магістр

Одеський національний економічний університет (Україна)

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка конкурентоспроможності підприємства представляє собою складне багатофакторне завдання, яке зводиться до інтерпретації та оцінки комплексу показників, що характеризують різні сторони діяльності підприємства, що формують його конкурентоспроможність [1, с. 183]. Така оцінка дає можливість визначити сильні та слабкі сторони підприємства, виявляти його приховані потенційні можливості і, відповідно до цього, максимально удосконалити його стратегію функціонування, розробляти заходи щодо розвитку конкурентних переваг та адаптувати підприємство в мінливих умовах господарювання, що дає можливість перемагати в конкурентній боротьбі [2, с. 11].

Найбільш розповсюдженим методом визначення конкурентоспроможності підприємств є методика, заснована на теорії ефективної конкуренції. Згідно з цією теорією найбільш конкурентоспроможними є підприємства, де найкращим чином організована робота всіх підрозділів та служб як системи. На ефективність діяльності кожної служби впливає багато факторів [3, с. 245].

Оцінка конкурентоспроможності підприємства методом переваг передбачає порівняння його характеристик, властивостей і марок товарів, що порівнюються з аналогічними показниками пріоритетних конкурентів (такими, які займають найкращі позиції на ринку) з метою визначення тих, які створюють переваги підприємства над конкурентами в будь-якій галузі діяльності.

Метод таксономії або таксономічний аналіз являє собою досить ефективний інструмент оцінки латентних ознак в економіці. Головна ідея даного методу полягає в тому, що кількісна величина функції схожості кожного об'єкта з еталоном може розглядатися як деяка інтегральна оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства, тобто латентного показника [1, с. 56]. Матричні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства базуються на використанні матриці – таблиці впорядкованих за рядками та стовпцями елементів.

У матриці БКГ, одній із найвідоміших і найпростіших, розробленій в 60-х роках ХХ ст. Бостонською консалтинговою групою, розглядаються лише дві змінні: відносна частка ринку і темп росту ринку.

Дана матриця має чимало переваг, але є і певні недоліки. Серед переваг можна виділити простоту, доступність, наочність, використання об'єктивних критеріїв привабливості та конкурентоспроможності, зменшення рівня суб'єктивізму. До недоліків належать надмірна спрощеність, труднощі з

оцінкою і визначенням масштабів ринку, ринкової частки підприємства і темпів зростання ринку.

На відміну від двофакторної матриці БКГ, матриця McKinsey є багатофакторною. Вона складається уже не з чотирьох, а з дев'яти квадрантів і характеризує довгострокову привабливість галузі (ринку) та конкурентну позицію підприємства в ній [4, с. 35].

До переваг матриці McKinsey, відносять глибину (не призводить до спрощених висновків), гнучкість (згадані чинники вибираються відповідно до конкретної ситуації, що склалася на ринку), широту застосування. Незважаючи на переваги, дана матриця має і «вузькі місця», а саме: труднощі і суб'єктивізм при визначенні ваги певного чинника, рекомендації мають загальний характер і потребують уточнень.

Графічний метод оцінки конкурентоспроможності базується на побудові так званої «Радіальної діаграми конкурентоспроможності» або «Багатокутника конкурентоспроможності». Коло ділять радіальними оціночними шкалами на рівні сектори, кількість яких дорівнює кількості обраних критеріїв, шкали на радіальних прямих градуують так, щоб всі значення критеріїв знаходилися всередині оціночного кола, значення критеріїв збільшувалися по мірі віддалення від центра кола. На кожній вісі з використанням відповідного масштабу вимірювання позначаються точки, що відповідають значенням критеріїв. По точках відповідно для кожного з підприємств необхідно провести ламану лінію, яка б і сформувала багатокутник [5, с. 388].

Для оцінки конкурентоспроможності найбільш ефективним буде одночасне застосування різних методик, результати яких доповнюють одна одну та дозволяють отримати найбільш повне уявлення про її рівень.

Література

1. Янковий О.Г. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія [Текст] / О. Г. Янковий. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
2. Брижань І.А. Порівняння методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства [Текст] / І. А. Брижань, В. Я. Чевганова // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 4/5(24). – С. 10 – 15.
3. Кошельок Г.В Сучасні підходи щодо оцінювання конкурентоспроможності підприємств / Г. В. Кошельок / Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: [монографія] / за загальною редакцією професора О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2017. – с. 236-247.
4. Вертелева О.С. Фактори міжнародної конкурентоспроможності України [Текст] / О.С. Вертелева // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016. – № 3. – С. 33–48.
5. Сахно І.В. Аналіз основних методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємств / І. В. Сахно // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 2, Ч. 2. – С. 385-390.